

'Durf te knokken voor wat kwetsbaar is'

Na twintig jaar als redactielid, waarvan tien jaar als hoofdredacteur neemt Theo Brand afscheid van De Linker Wang. In een tijd waarin de kerken krimpen, blijft de rol van religie belangrijk, signaleert hij. 'Ik hoop dat mensen kritische bondgenoten van elkaar kunnen zijn in een bizarre wereld.'

Bas Joosse

'In tien jaar tijd heb ik samen met anderen vijftig edities geproduceerd. Het is goed om plaats te maken voor nieuw talent', zegt Theo. Het hoofdredacteurschap was een nevenfunctie naast zijn vaste baan als communicatieprofessional bij een waterschap, zijn gezin en andere bezigheden. 'Wat ook meespeelt, is dat ik gevraagd ben om eindredacteur van NieuwWij.nl te worden. Dat doe ik nu al enkele maanden met veel plezier.'

Waarom sloot je je twintig jaar geleden aan bij De Linker Wang?

'Lid was ik al wat langer en ruim twintig jaar geleden besloot ik toe te treden tot de redactie. Ook was ik enkele jaren bestuurslid. Daar ontmoette ik mensen van het eerste uur zoals Ab Harrewijn, Hans Feddema en Cor Ofman. Ik was enkele jaren daarvoor op kamers gaan wonen in Zwolle en had besloten lid te worden van GroenLinks. Best een stap, omdat ik afkomstig ben uit een gezin in Hoogeveen waar CDA gestemd werd. Tot mijn twintigste ging ik naar een kerk waar mensen CDA of RPF - een voorloper van de ChristenUnie - stemden. Op Hogeschool Windesheim, en ook elders in Zwolle, werd mijn blik verruimd en ontdekte ik meer vooruitstrevende vormen van geloof en christendom en de link met progressieve politiek. Ik trad toe tot het afdelingsbestuur van GroenLinks in Zwolle. Toen ik ontdekte dat op

landelijk niveau De Linker Wang bestond, was ik enorm getriggerd. Nog steeds ben ik blij met een beweging en tijdschrift waar de connectie gelegd wordt tussen geloof in ruime zin, en politiek vanuit een helder progressief profiel.'

In twintig jaar droeg Theo bij aan veel edities van het magazine; eerst nog in zwart-wit, daarna deels in kleur en nu volledig in kleur. 'Van een clubblad zijn we een magazine geworden dat ook door massamedia en mensen uit andere politieke partijen gezien wordt', zegt hij. Eén van de bijzondere momenten was voor hem het overlijden en de uitvaart van Ab Harrewijn, één van de oprichters van De Linker Wang. 'Ik was toen nog gewoon redactielid. Het was een bizarre tijd in 2002, vlak na de moord op Pim Fortuyn zodat er bij de uitvaart veel beveiliging rondliep. De uitvaartdienst in een stampvolle kerk in Utrecht Overvecht maakte diepe indruk. Christian Jongeneel, ook redactielid, nodigde me kort daarna uit om in een Utrechts café na te denken

over hoe we het gedachtegoed van Ab levend konden houden. Hij bedacht het concept van de Ab Harrewijn Prijs die uiteraard nog altijd jaarlijks wordt uitgereikt. Ik was een keer of zeven bij zo'n uitreiking. De mooiste sociale projecten komen in beeld, de mensen tonen hun passie en compassie. Het ontroert en raakt eigenlijk altijd een diepere snaar.'

De invloed van religie neemt af, welke rol kan een platform als De Linker Wang spelen?

'Ja, wat is religie? Kerken krimpen. De georganiseerde godsdienst neemt af in Nederland. Maar de mens is tegelijk ongeneeslijk religieus. Of anders gezegd: de mens is zoekend naar zin en betekenis. Dat maakt mensen gevoelig voor het schone en het goede, maar, als negatieve emoties aanwezig zijn, ook voor leiders die mensen bevestigen in gevoelens van minderwaardigheid of negativisme. Religie kan dus ook ontsporen. Thierry Baudet is met zijn quasi-intellectuele en vaak racistische praat eerder een duister religieus lei-

der dan een politicus. Maar hij dient ook politieke doelen, dat is juist het gevaarlijke. Mensen die hem doorzien en tóch gek op hem zijn, zijn vooral mensen met veel geld en met gevestigde belangen die op het spel staan door sociale of duurzame verandering. Kijk naar *Farmers Defence Force* en sommige *captains of industry*. Geen wonder dat ook een aantal machtige CDA-ers en VVD-ers niet echt afstand van Baudet willen doen.'

'Wat ik vooral wil zeggen is dat het niet gaat om religie, maar om de radicaliteit van het evangelie. En dat bedoel ik niet exclusief christelijk, maar als een diepe roep om humaniteit, het werken aan gerechtigheid, vrede en duurzaamheid. Die *drive* zit ook in jodendom, islam en andere godsdiensten, en ook in het radicale

godsdienst is, zijn christenen ruim vertegenwoordigd binnen De Linker Wang. Maar doorgaans niet vanuit een antithetische houding en altijd gericht op verbinding en de kernwaarden die ik daartoe noemde. Binnen de partij is De Linker Wang een gerespecteerde werkgroep waar goed naar geluisterd wordt.'

Wat betekent religie voor jouw kijk op de wereld?

'Religie gaat over verbeelding en die verbeelding kan gericht zijn op het goede of juist het kwade. Misschien is geloof – in het Engels *faith* – een beter woord, want dan is de richting duidelijk: vertrouwen, hoop en liefde.' Op het woord God rust een taboe, signaleert Theo. 'Je gelooft toch niet in een opperwezen dat aan alle

Eurovisie Songfestival won en dat ik als kind veel hoorde.' In het conflict koos Theo lange tijd geen kant, maar dat veranderde naarmate hij meer las en zich meer verbaasde over de gang van zaken. 'Door het ontstaan van Israël in 1948 was het conflict al in de kiem aanwezig. Het zionisme vind ik een legitiem historisch project, maar er is én wordt veel te makkelijk aan voorbijgegaan dat er ook anderen in Palestina wonen die recht van bestaan hebben.'

'De tragiek is dat vanuit een volk dat eeuwenlang vervolgd is geweest met als macaber dieptepunt de Holocaust, een joodse staat is opgericht die alleen denkt te kunnen voortbestaan door anderen, de Palestijnen, in een wurggreep te houden. Alsof er geen alternatief is. Maar is geloven

Afscheidsinterview Theo Brand

'Het gaat me niet om Palestijnen of Joden, maar om humaniteit'

humanisme. Ik hoop dat mensen een intuïtie ontwikkelen dat ze vanuit verschillende hokjes vooral kritische bondgenoten van elkaar kunnen zijn in een bizarre wereld. Wees samen een veelkleurige tegenbeweging vanuit compassie gericht op gerechtigheid, vrede en duurzaamheid. Durf te knokken voor wat kwetsbaar is. De Linker Wang kan dat beseft en die inspiratie mede kanaliseren.'

Hoe zie jij de rol van De Linker Wang binnen GroenLinks? Is die veranderd?

'De Linker Wang is van meet af aan kritisch geweest, oecumenisch en gericht op compassie. Soms ontstond van buitenaf het beeld van een christelijk reservaat binnen GroenLinks, maar ik denk dat dit nooit zo is geweest. Omdat het christendom in Nederland verreweg de grootste

touwtjes trekt?', is dan een reactie. Dat snap ik wel, maar toch geloof ik dat ieder mens verbonden is met het mysterie dat gelovigen God noemen. Daarom kan het in een geloofs-gemeenschap naar mijn overtuiging nooit alleen gaan om actie, maar begint het met gebed en contemplatie. En als deze spiritualiteit goed is afgestemd op de bronnen en verhalen, komt de kritische betrokkenheid bij de maatschappij vanzelf.'

Op sociale media roert Theo zich regelmatig als het gaat om de Palestijnse zaak. Die betrokkenheid groeide langzaam. 'Ik heb altijd moeite gehad met fanatieke Israëlfans. Tegelijk riep en roept Israël ook positieve associaties bij me op, vanwege de Bijbel, maar ook door bijvoorbeeld dat aanstekelijke liedje *Hallelujah* waarmee Israël in 1979 het

niet juist het schijnbaar onmogelijke voor mogelijk houden? Waar is in Godsnaam dat beloofde land? Wat is de essentie van het Jodendom en van andere religies? Is dat particularisme, zoals nationalisme, of juist universalisme? Hoe kan de mensheid écht een stap verder komen en Jeruzalem een stad van vrede zijn? Het gaat me dus niet om Palestijnen of Joden, maar om humaniteit. In dit conflict komt de hele wereld samen.'

Op zaterdag 24 oktober neemt Theo Brand officieel afscheid tijdens een bijeenkomst over de toekomst van Israël en Palestina. Meer informatie elders in dit magazine.